

3. Ніцше Ф. Так мовив Заратустра. Харків : Фоліо, 2019. 253 с.
4. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. СПб.: Питер, 2013. 720 с.
5. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в 5-ти томах. Київ : Радянська школа, 1980р. 719 с.
6. Франкл В. Воля к смыслу. М.: Апрель-Пресс: ЕКСМО – ПРЕС, 2000. 368с.
7. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог в концтаборі. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 160 с.
8. Фромм Е. Мистецтво любові. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 192 с.
9. Ушинський К. Д. Вибр. пед. тв.: В 2 т. Т. 1. Київ : Рад. шк., 1983. С. 113, 197.

Вікторія ГЕВКО

кандидат історичних наук, доцент

Мар'яна ЛЮБІНЕЦЬКА

*кандидат філологічних наук, асистент,
Тернопільський національний педагогічний університеті
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЦІННОСТІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

До основних завдань, які ставить перед собою заклад вищої освіти, відносимо не лише провадження освітньої та наукової діяльності, але й формування та утвердження в студентів моральних цінностей, громадянської позиції, відповідальності, вміння вільно мислити й самоорганізовуватися в сучасних умовах. Розвиток інформаційних технологій, карантин, запроваджений через пандемію COVID-19, актуалізували проблему модернізації системи освіти, яка знайшла своє відображення в концепції дистанційного навчання. Світ стрімко змінюється: спостерігаємо глобальну тенденцію навчання в режимі онлайн. Перед усіма учасниками освітнього процесу постають нові виклики. Чинник дисципліни принципово змінюється від домінанти «зовнішньої» (влада/авторитет викладача), до домінанти «внутрішньої» (самодисципліна), а чинник соціалізації змінюється чинниками Soft Skills. В умовах дистанційної освіти ускладнюється процес регулювання академічної доброчесності. Саме тому ця проблема є важливою та актуальною.

Сучасні технології надають багато можливостей, однак потрібно вміти адаптуватися в масиві інформації, вміти правильно і коректно працювати з

гіпертекстом. Тому можемо констатувати, що у форматі дистанційного навчання зростає роль викладача, як наставника, керівника, ментора, який повинен вчасно скеровуючи хід думок студентів, формувати критичне мислення при аналізі інформації, навчити ідентифікувати цінності та антицінності. Відтак академічна доброчесність є необхідною як для працівників освіти, так і для її здобувачів. Розділяємо думку американського академіка Пола Веллстоуна про те, що якщо вчитель не вкладає себе, власних цінностей у роботу, не виконує сумлінно своїх обов'язків, то чому учні повинні це робити? Власний приклад відіграє велику роль у процесі утвердження моральних цінностей. На нашу думку, потрібно підвищувати рівень обізнаності щодо академічної доброчесності і в студентів, і у викладачів. Це пріоритетний напрям роботи науково-педагогічних працівників університету. При цьому важливо опиратися на наукові дані, міжнародний досвід. Так Міжнародний центр академічної доброчесності при Ратлендському інституті етики та Університет Клемсон в Південній Кароліні розробили документ «Фундаментальні цінності академічної доброчесності» (Fishman 2012)[1]. Згідно з цим підходом, академічна доброчесність ґрунтується на шести фундаментальних цінностях: чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності.

Пошук істини й здобуття знань відбувається завдяки інтелектуальній та особистій чесності у процесі навчання, викладання, проведення наукових досліджень та виконання професійних обов'язків. «Чесність розпочинається із окремих особистостей та розширюється на дедалі більшу спільноту. Здобуваючи знання, і студенти, і викладачі мають бути чесними самі із собою та одне з одним» [1, с. 18].

Якщо чесність інституціоналізована як цінність, то вона сприяє розвитку довіри. Клімат довіри заохочує і підтримує вільний обмін ідеями, який дає можливість науковим пошукам рости й розвиватися. Важливо, що довіра виникає з часом і досвідом та будується, в першу чергу, на основі дій, а не слів. Отож інституціоналізація довіри – рух двосторонній: професорсько-викладацький склад повинен ставити зрозумілі вимоги до роботи та мати прозору систему оцінювання, а студенти повинні підходити до виконання завдань чесно, ретельно та самостійно.

Академічні спільноти доброчесності встановлюють чіткі та прозорі очікування, норми та практики, які підтримують справедливість під час співпраці студентів, викладачів та адміністрації[1, с. 22]. Студенти очікують, що їх академічна робота буде оцінена чесно та повноцінно. Викладачам слід застосовувати та постійно переглядати форми

оцінювання, які вимагають активного та креативного мислення та сприяють виникненню нових освітніх можливостей для студентів.

Академічні спільноти доброчесності цінують інтерактивну, кооперативну та партисипативну природу навчання і пізнання. Вони поважають та вважають за належне розмаїття думок та ідей. Повага в академічному середовищі є взаємною та вимагає демонстрації поваги до самого себе та до інших. Поважати самого себе означає діяти доброчесно під час зіткнення із труднощами. Поважати інших – цінувати розбіжність у поглядах та адекватно розцінювати той факт, що власні ідеї часто доводиться піддавати сумніву, спростовувати, перевіряти та вдосконалювати. Студенти демонструють повагу, коли вони цінують та використовують можливість отримати нові знання, будучи активними у процесі здобування своєї освіти, беручи участь в обговореннях, вислуховуючи думку інших та роблячи все, що у їх силах, задля досягнення успіху. Груба поведінка чи приниження інших підіриває клімат поваги. Культивування середовища, у якому всі члени демонструють повагу та декларують її як цінність, є водночас індивідуальною та колективною відповідальністю [1, 24 – 25].

Академічні спільноти доброчесності покладаються на принципи особистої відповідальності, що підсилюється готовністю окремих осіб і груп подавати приклад відповідальної поведінки. Підтримують взаємно узгоджені стандарти, а також вживають належних заходів у випадку їхнього недотримання.

Відповідальність за дотримання принципів доброчесності є як особистим обов'язком, так і спільною справою. Кожен член академічної спільноти – кожен студент, член професорсько-викладацького складу, представник адміністрації, несуть відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності. Варто наголосити, що дотримуючись самостійно та заохочуючи інших дотримуватися високих стандартів академічної доброчесності – це завжди виклик, який потребує відваги.

Відвага відрізняється від інших цінностей академічної доброчесності тим, що це радше якість чи здатність, аніж цінність як така. У людях рису «сміливість» часто плутають із «безстрашністю». В реальному житті, під сміливістю розуміють здатність діяти згідно власних цінностей всупереч страху. Бути відважним означає діяти згідно власних переконань. Як розумова здібність, сміливість розвивається лише у такому середовищі, у якому можна її випробувати [1, с. 28]. Сприяння фундаментальним цінностям академічної доброчесності вимагає певного балансу між

високими стандартами доброчесності, освітньої місії, а також відданості та інтересу.

Можемо підсумувати, що немає універсального рецепту для створення сприятливого клімату академічної доброчесності, але є певні кроки, за допомогою яких можна досягнути успіху. Кожна академічна установа визначає та декларує власну конкретну та дієву політику академічної доброчесності. ТНПУ позиціонує себе в освітньому просторі як smart університет, який об'єднує науку, освіту, швидко реагує на зовнішні зміни, і, визначивши чіткі цілі, мобілізує ресурси для якісного результату. Філософія ЗВО базується на відкритості академічної спільноти до навколишнього світу, на студентоцентрованому підході, створенні умов для професійного розвитку. Дослідження Центру академічної доброчесності показує, що норми та правила, які практикуються в університеті, зокрема діючі кодекси честі, можуть значно вплинути на поведінку студентів, на їхні переконання та ставлення до навчання. Відтак ТНПУ ім. В. Гнатюка розробив і впровадив «Кодекс честі академічної спільноти» [2], а також низку інших нормативних документів які стосуються академічної доброчесності. Зокрема, «Кодекс корпоративної культури» [3], «Кодекс академічної доброчесності» [4], «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин» [5], «Положення про комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами» [6], «Положення про групу сприяння академічній доброчесності» [7], «Положення про запобігання і виявлення плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів вищої освіти» [7], «Положення про запобігання і виявлення плагіату та інших видів академічної нечесності у навчально-методичній та науково-дослідній роботі працівників»[8] тощо.

Отже, академічна доброчесність є необхідною та важливою складовою освітнього процесу, особливо в умовах дистанційного навчання. Дотримання принципів академічної доброчесності їх інституалізація, використання фундаментальних цінностей як засобу інформування та покращення механізму етичного прийняття рішень й поведінки дають можливість академічним спільнотам не лише ефективно функціонувати, а й втілювати власні ідеали у реальність.

Література:

1. Фундаментальні цінності академічної доброчесності: пер. з англ. / Міжнародний центр академічної доброчесності, 2019. 39 с.
2. Кодекс честі академічної спільноти. URL: http://tnpu.edu.ua/naukovarobota/public%20information/Kodeks_chesti.pdf

3. Кодекс корпоративної культури. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/kodeks%20korporatyvnoi%20kultury.pdf
4. Кодекс академічної доброчесності. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/kodeks%20korporatyvnoi%20kultury.pdf
5. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/polozhennia_pro_academich_dobroches.jpg.pdf
6. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/polozhennia_pro_grupu_dobrochesn.pdf
7. Положення про групу сприяння академічній доброчесності. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/polozhennia_pro_grupu_dobrochesn.pdf
8. Положення про запобігання і виявлення плагиату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів вищої освіти. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2018/Polozhennia_pro_zapobihannia_i_vyiavlennia%20plahiatu_ta_inshykh_vydiv_akademichnoi_nechesnosti_u_navchalnii_ta_naukovo-doslidnii%20roboti_ZVO.pdf
9. Положення про запобігання і виявлення плагиату та інших видів академічної нечесності у навчально-методичній та науково-дослідній роботі працівників URL: <http://tnpu.edu.ua/naukovarobota/public%20information/Plagiat%20pracivn.pdf>

Ольга ХРИСТЕНКО

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна*

ЕТИКА ДОБРОЧИННОСТІ ЯК ЦІННІСНИЙ ПРІОРИТЕТ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Професійна підготовка майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти повинна сьогодні відповідати на низку викликів, детермінованих соціально-політичними метаморфозами сучасності. Серед них: проблема недовіри певної частини суспільства до фахівців медичної галузі, поширення «хвороб цивілізації», посилення соціальних чинників захворювань, низький рівень культури здоров'я населення в Україні, нові вимоги до роботи медичного персоналу в умовах пандемії, суттєве погіршення психічного, духовного благополуччя суспільства тощо.

За таких обставин одним із найважливіших завдань професійної підготовки майбутніх лікарів є формування системи цінностей, здатної забезпечити готовність медичних фахівців реалізовувати високі моральні